

Is off spec-brandstof een afvalstof?

In deze rubriek heeft de auteur al meerdere malen stilgestaan bij relevante rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie met betrekking tot de juridische duiding van het begrip afvalstof. Deze keer gaat het om een recente uitspraak van datzelfde Hof van Justitie waarin de vraag centraal stond of een door een klant geretourneerde partij brandstof die niet aan de afgesproken specificaties voldeed ('off spec') als een afvalstof moet worden beschouwd. Ook een andere uitspraak in een vergelijkbare zaak door de hoogste Nederlandse bestuursrechter, de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State komt aan bod.

WILBERT VAN EIJK

Is een partij retour gezonden diesel, die niet aan de specificaties van de klant voldeed, een afvalstof? Die vraag diende het Hof van Justitie van de Europese Unie op verzoek van de rechtbank Rotterdam te beantwoorden in een Shell-zaak. Shell Nederland leverde zogenaamde Ultra Light Sulphur Diesel (Ulstd) per schip aan een Belgische pomp houder. Later bleek dat de tanks van het schip bij het laden niet helemaal leeg waren. Hierdoor vermengde de Ulstd met de in de tanks achtergebleven stof Methyl Tertiary Butyl Ether (Mtbe). Door de vermenging voldeed de Ulstd niet meer aan de overeengekomen productspecificaties en kon de Belgische klant de brandstof niet gebruiken voor het oorspronkelijk beoogde doel. Voor verkoop als diesel aan de pomp lag het vlampunt van dit mengsel te laag. Ook mocht de Belgische klant gelet op haar milieuvergunning een brandstof met een dergelijk vlampunt niet opslaan. De vermenging werd pas opgemerkt nadat de partij diesel aan de Belgische klant was overgedragen. Na de klacht van de klant haalde Shell de partij terug naar Nederland. Daar werd de brandstof opnieuw geblend om het nieuwe mengsel als brandstof te verkopen. Shell had de retourgenomen partij brandstof niet als afvalstof aangemerkt en voor de overbrenging van België naar Nederland geen kennisgeving gedaan om een vergunning verzocht conform de Europese Verordening Overbrenging Afvalstoffen (Evoa). Het Nederlandse Open-

baar Ministerie vervolgde Shell voor de rechtbank Rotterdam in verband met dit vergrijp. De rechtbank wenste van het Hof van Justitie uitleg over de vraag of in dit geval sprake was van een afvalstof.

Houdergedrag

Volgens het Hof van Justitie was geen sprake van een afvalstof op het moment dat de ontevreden klant de partij retourneerde. Datzelfde gold voor het moment waarop de oorspronkelijke leverancier de partij na menging met een andere partij weer op de markt wilde brengen. Daarmee lijkt het Hof zijn eerdere rechtspraak met betrekking tot het afvalstoffenbegrip iets te nuanceren, hoewel opmerking verdient dat de casus natuurlijk vrij uniek is. Leidend voor de vraag of een stof of voorwerp als afvalstof kan worden aangemerkt, is het antwoord op de vraag of de houder zich daarvan ontdoet. Het gedrag van de houder is dus doorslaggevend. Bij de uitleg van het begrip afvalstof moet rekening worden gehouden met de doelstelling van de Europese afvalstoffenrichtlijn, te weten de bescherming van mens en milieu. De beoordeling of een houder zich ontdoet van een afvalstof, is voorts afhankelijk van alle omstandigheden van het geval en daarmee zeer casuïstisch.

Een belangrijke aanwijzing of sprake is van een afvalstof, is of de betreffende stof nog nut heeft voor de houder of dat de stof voor hem een last is. In dat laatste geval lijkt aannemelijk dat de houder zich

ervan ontdoet op een wijze die voor het milieu schadelijk is. De Europese Commissie had zich in deze kwestie op het standpunt gesteld dat dit zo was. De Belgische klant kon de brandstof immers niet gebruiken voor het beoogde doel en mocht de brandstof volgens haar vergunning niet opslaan. Het Hof oordeelt wat genuanceerder en vindt in deze zaak doorslaggevend dat de partij brandstof niet aan de overeenkomst beantwoordde en daarom door de Belgische klant aan haar leverancier werd geretourneerd met het oog op terugbetaling van de aankoop prijs. In een dergelijk geval is de betrokkene niet voornemens de partij te verwijderen en is geen sprake van ontdoening van een afvalstof. Het Hof achtte de kans zeer klein dat de Belgische klant zich op een voor het milieu schadelijke wijze van de partij zou ontdoen omdat de marktwaarde van de brandstof ongeveer gelijk was aan de marktwaarde van een reguliere partij.

Daarmee voegt het Hof van Justitie een uitzonderingsgeval toe aan haar jurisprudentie over het begrip afvalstof. Het retourneren van een stof die niet aan de koopovereenkomst beantwoordt met het oog op terugbetaling van de aankoop prijs, levert niet de conclusie op dat de partij daarmee afval is geworden. Een pragmatische benadering.

Zeker hergebruik

Maar daarmee waren nog niet alle vragen van de rechtbank Rotterdam beantwoord.

Nu de Belgische klant zich niet van de off spec-diesel had ontdaan, moest het Hof beoordelen of de partij na teruglevering aan Shell toch een afvalstof was geworden. Dit omdat Shell zich mogelijk alsnog van de stof wilde (of moest) ontdoen. Volgens het Hof is daarvoor doorslaggevend dat Shell de partij brandstof heeft teruggenomen met het oog op menging en het terugbrengen op de markt. Het Hof vindt het niet reëel om stoffen die de houder wil exploiteren of verhandelen te onderwerpen aan het afvalstoffenrecht. Maar het Hof legt daarvoor wel criteria aan. Zo geldt wel dat 1) het hergebruik van de stof zeker moet zijn en 2) geen nadere bewerking hoeft plaats te vinden. Die voorwaarden paste het Hof al eerder toe in haar rechtspraak omtrent bijproducten. Of menging niet als bewerkingshandeling moet worden gezien, valt overigens te bespreken. Wellicht is in dit kader van belang dat het mengen van brandstoffen gebruikelijk is en als een regulier procedé moet worden beschouwd. Het definitieve antwoord in deze zaak moet de Nederlandse rechter vellen. Het oordeel van de rechtbank Rotterdam in deze zaak is bij het ter perse gaan nog niet bekend.

De zaak Stena Weco

In een vergelijkbare zaak vormde een partij off spec-stookolie de inzet voor de discussie of sprake was van afval. Die kwestie is recent beslecht door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. De feiten luiden als volgt. Stena Weco kocht een partij stookolie ten behoeve van een vrachttransport per schip van Nederland naar Chili. Uit analyses aan boord blijkt dat de Hsfo verhoogde gehalten aan Dcpd en styreen bevatte. Daarmee werd niet voldaan aan de voor het schip geldende kwaliteitsnormen. De partij Hsfo was daarmee ongeschikt voor de beoogde trans-Atlantische vaart en moest van het schip af. Stena Weco kwam met de leverancier van de stookolie overeen dat deze de partij terugnam tegen te-

rugbetaling van de aankoopprijs. Naar aanleiding van dit voornemen waarschuwde de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu dat de partij Hsfo als afvalstof gold. De leverancier van de stookolie was geen bevoegde instantie voor het innemen van afvalstoffen. De Staatssecretaris was van mening dat de partij niet aan de handelsnormen voldeed en niet zonder nadere bewerking verhandelbaar was als brandstof voor andere schepen.

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State wierp tegen dat Stena Weco de Hsfo terug wou geven aan de leverancier tegen terugbetaling van de aankoopprijs. De Afdeling verwees naar het hiervoor behandelde arrest van het Hof van Justitie en oordeelt dat Stena Weco zich niet van de partij wilde ontdoen. De Staatssecretaris heeft de Hsfo volgens de Afdeling dan ook ten onrechte aangemerkt als afvalstof. De Afdeling acht het niet relevant of de Hsfo in de toestand waarin deze zich bevond aan boord van het schip, al dan niet in overeenstemming was met de kwaliteitsnormen en geschikt was om zonder bewerking terug op de markt te brengen.

Per casus beginnen

Uit het vorenstaande mag maar weer eens blijken dat het afvalstoffenrecht nog steeds in beweging is. Heeft u vragen met betrekking tot een onderwerp op dit terrein, neem dan gerust contact op met de auteur. ■

De uitspraken die in dit artikel

zijn behandeld:

Hof van Justitie d.d. 12 december 2013, nrs. C-241/12 en C-242/12.

Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State d.d. 2 april 2014, nr. 2001301179/1/A4

Mr. drs. W.J.W. (Wilbert) van Eijk is als advocaat werkzaam bij Van Iersel Luchtman Advocaten op de vestiging in 's-Hertogenbosch. Hij is specialist op het gebied van het Omgevingsrecht (ruimtelijk ordeningsrecht en milieurecht) en het Economisch- en Milieustrafrecht.

E-mail: w.eijk@vil.nl

Tel. nr.: 088-90 80 800

